

نماز و آثار آن در دوره جوانی

تألیف:

ابراهیم موسی زاده

با تقریظی از:

حضرت آیت الله مروج

اصام جمعه و نماینده ولی فقیه در استان اردبیل

دفتر نشر فرهنگ اسلامی

تقریظ:

الحمد لله على نعمائه و له الشكر على آلائه الصلوة
و السلام على اشرف انبيائه و على اوصيائه الطاهرين
الطيبين الذين انعم الله عليهم اجمعين.

و بعد یکی از پرفایده ترین نعمت های الهی و توفیقات
ربانی و تأییدات معنوی داشتن آثار دینی است که
نسل حاضر و نسل های آینده از مطالعه آن مستفید
و از عمل به محتوای آن بهره مند باشند و چه اثری
نیکوتر و برتر از گردآوری رساله و کتابی آن هم
در موضوع مهمترین مسأله که در لسان شارع تعبیر
به عمودالدین شده است و از کسانی که اخیراً موفق
به این کار پر ارزش گردیده جناب عمادالاعلام
حجت الاسلام آقای ابراهیم موسی زاده که در خصوص
نماز و فواید آن متحمل زحمات فراوان شده، مطالبی
را برای عامه مؤمنین به ویژه جوانان به رشته تحریر
در آورده است.

رجاء واثق این است که تکریم و عنایت به این گونه
کتب و رساله ها موجب رضای خاطر شریف حضرت
ولی عصر ارواحنا فداء خواهد بود. این جانب
توفیقات و تأییدات ایشان را در کارهای علمی و در
مسیر تقوی از خدای منان خواستارم.

دهم ربیع الاول ۱۴۲۱

مروج / اردبیل

تقدیم به

به خاکپای مظلومیت مادر کوثر اهل بیت (ع) صدیقہ الطاهرہ
حضرت فاطمہ زهرا (س) و روح مطهر و سترگ فرزند
صالح آن مادر ، روح الله بزرگ حضرت امام خمینی
قدس الله نفسه الزکیه و تمامی بسیجیان دلباخته و عاشق
مکتب امامت و ولایت به مناسبت تدوین کتاب در روز
شهادت آن مظلومه عالم و به مناسبت یکصدمین سال تولد
بزرگ معمار انقلاب اسلامی.

فهرست

مقدمه	۹
بخش اول: کلیات و سابقه تاریخی نماز	۱۱
فصل اول: نماز و اهمیت آن	۱۳
گفتار اول: نماز چیست؟	۱۳
گفتار دوم: فلسفه و اهمیت نماز	۱۶
فلسفه نماز در نهج البلاغه	۲۱
فلسفه نماز از دیدگاه حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام	۲۱
اهمیت نماز در قرآن	۲۳
اهمیت نماز در روایات	۲۴
اهمیت نماز از دیدگاه حضرت امام خمینی	۲۷
فصل دوم: سابقه تاریخی نماز	۳۹
گفتار اول: نماز در قبل از اسلام	۴۰
۱. نماز حضرت آدم علیه السلام	۴۰
۲. نماز حضرت نوح علیه السلام	۴۰
۳. نماز حضرت زکریا علیه السلام	۴۰
۴. نماز حضرت ابراهیم علیه السلام	۴۱

- ۴۱ ..... ۵. نماز حضرت شعیب علیه السلام
- ۴۲ ..... ۶. نماز حضرت موسی علیه السلام
- ۴۳ ..... ۷. نماز حضرت عیسی علیه السلام
- ۴۳ ..... گفتار دوم: نماز در شریعت اسلامی

بخش دوم: نماز و آثار و فواید آن در جوانی ۴۷

- ۵۱ ..... فصل اول: تأثیر عمیق نماز در دوره جوانی
- ۵۳ ..... گفتار اول: آثار معنوی نماز در دوره جوانی
- ۵۶ ..... ۱. نماز وسیله دریافت امداد الهی
- ۵۷ ..... ۲. تسلط و ولایت بر هستی
- ۶۳ ..... ۳. بازدارنده از فحشا و منکر
- ۷۵ ..... ۴. نماز ذکر الهی
- ۷۸ ..... آثار ذکر الهی
- ۸۱ ..... ۵. خلوص نیت و دوری از تظاهر
- ۸۲ ..... ۶. نماز وسیله‌ای برای تکامل معنوی
- ۸۴ ..... گفتار دوم: آثار دنیوی نماز در دوران جوانی
- ۸۶ ..... ۱. نظم و انضباط
- ۹۰ ..... ۲. نظافت و بهداشت
- ۹۵ ..... ۳. احساس افتخار و عزت
- ۹۶ ..... ۴. رعایت حقوق دیگران
- ۹۹ ..... ۵. نماز سلاح مؤمن
- ۱۰۰ ..... ۶. نورانیت دل و منزل
- ۱۰۱ ..... ۷. نماز و نجات جوانان

۸. نماز و رفع حاجت: ۱۰۲
۹. پرورش تمرکز ذهن: ۱۰۴
- گفتار سوم: آثار روحی و روانی نماز در دوران جوانی ۱۰۵
۱. معالجه امراض روحی و روانی: ۱۰۶
۲. تأمین نیازمندی‌های درونی و روانی انسان: ۱۰۹
۳. قدرت روحی و پشتکار: ۱۱۴
۴. آرامش و اطمینان قلبی: ۱۱۶
۵. نماز و غفلت زدایی: ۱۲۳
- گفتار چهارم: آثار تربیتی و اخلاقی نماز ۱۲۶
۱. نماز عامل تربیت ۱۲۹
- الف. شرایط صحت نماز ۱۲۹
- ب. شرایط قبولی نماز ۱۳۳
- ج. شرایط کمال نماز ۱۳۳
۲. تمایل به خیرخواهی ۱۳۴
۳. روحیه قدردانی و احترام ۱۳۶
۴. خودداری از پستی و ذلت ۱۳۸
۵. ارائه الگوی مناسب در سازندگی شخصیت ۱۴۱
۶. سازندگی وجدان اخلاقی ۱۴۲
۷. تواضع و دوری از خودبینی و روح اخلاص ۱۴۳
۸. نماز و کارخانه انسان سازی ۱۴۶
- گفتار پنجم: آثار اجتماعی نماز در دوران جوانی ۱۴۹
۱. نظم و انضباط اجتماعی و مبارزه با اسراف و تبذیر ۱۵۱
۲. اتحاد، همبستگی و هماهنگی و پیوند اجتماعی .. ۱۵۲
۳. ایجاد اقتصاد سالم اجتماعی ۱۵۴

۴. دوری از ظلم و تعدی و دستیابی به..... ۱۵۷
- گفتار ششم: آثار اخروی نماز..... ۱۶۰
۱. از میان رفتن اثرات سوء گناهان:..... ۱۶۱
۲. ایمن بودن از وحشت و اضطراب مرگ:..... ۱۶۶
۳. بشارت بهشت:..... ۱۶۸
۴. سهل گیری حساب روز قیامت:..... ۱۶۸
۵. دفع وحشتهای قبر:..... ۱۶۹
۶. نماز زاد و توشه آخرت:..... ۱۷۰
۷. گواهی محل سجود در روز قیامت:..... ۱۷۱
۸. ثمره نماز کامل در روز قیامت:..... ۱۷۲
- فصل دوم: نماز جماعت و تأثیر آن..... ۱۷۳
- گفتار اول: فلسفه و اهمیت نماز جماعت..... ۱۷۳
- گفتار دوم: آثار نماز جماعت..... ۱۷۵
- الف. آثار معنوی..... ۱۷۵
- ب. آثار سیاسی..... ۱۷۵
- ج. آثار اخلاقی و تربیتی..... ۱۷۶
- د. آثار اجتماعی..... ۱۷۷
۱. ایجاد وحدت بین مسلمین..... ۱۷۸
۲. معرفی اسلام در معرض عموم..... ۱۷۹
۳. کسب شخصیت و هویت..... ۱۸۰
۴. آشنایی مؤمنین با همدیگر..... ۱۸۰
۵. درس نظم و انضباط..... ۱۸۱
- منابع و مآخذ..... ۱۸۳

مقدمه

از زمانی که انسان به عرصه گیتی پا می‌گذارد، در برابر انبوه مشکلات و ناملازمات ناتوان، و همواره به دنبال یافتن تکیه‌گاهی قدرتمند است. خداوند رحمان، در پی آفرینش و خلقت انسان، کاروان انبیا را به عنوان راهنمایان بشر به سوی زمین روانه می‌کند، تا انسان را به راه صحیح رهنمون باشند، و ارتباط این موجود ناچیز و درمانده و پروردگارش را فراهم کنند. بهترین و مهم‌ترین طریقه، و در عین حال ساده‌ترین و آسان‌ترین آن، که این ارتباط مقدس را بر عهده می‌گیرد، نماز است. طریقه‌ای که انسان را قادر می‌کند که اوج بگیرد، و در برابر دیدگان حیرت‌زده‌ی ملکوتیان، با تمام وجود، خدا را دریابد، و بی هیچ واسطه‌ای با پروردگار خویش به گفت‌وگو بنشیند. **الصَّلَاةُ مِغْرَاجُ الْمُؤْمِنِ**. نماز عملی مقدس است که انسان را به اوج تکامل و شکوفایی می‌رساند. و نماز است که به آدمیزاد ناتوان فرصت می‌دهد تا با خدایش، بی هیچ واسطه‌ای، سخن بگوید. از دردها و مشکلاتش بگوید، و نیازهایش را با وی در میان نهد، و در پرتو آن قلبش را جلا دهد. نماز وسیله‌ی ارتباط ذره‌ای ناچیز است با قدرتی بی‌انتهای زندگی بی‌یاد و ذکر خدا تاریک و ظلمانی است.

هر کس، در زندگی به چیزی دل می‌بندد؛ یکی به ثروت، یکی به اولاد، دیگری به مقام و ملک؛ اما یکتاپرستان به خدا دل می‌بندند، و نماز، همان تکیه و امید و خواهش به آن ذات بی‌نیاز است. نماز تسلا بخش و آرامشگر دل‌های مضطرب و خسته، و مایه‌ی صفای باطن و روشنی روان است.

فرد و اجتماع نمازخوان، بیمه شده‌ی الهی، و از بسیاری تبه‌کاری‌ها مصون است. نماز به انسان ارزش می‌دهد، و او را متوجه بالاترین عنصر عالم امکان می‌کند. نماز، آثار و فواید بسیاری برای تمامی انسان‌ها دارد؛ اما این آثار و برکات، در برهه‌ای از دوران زندگی انسان تجلی بیشتری دارد. آن دوران، جوانی است.

جوان، به علت داشتن روحیه‌ی مستعد و دلی پاک و بی‌آلایش، زودتر مورد مهر و محبت الهی قرار می‌گیرد، و با نیرو و قدرت مطلوب، بهتر می‌تواند حق بندگی معبود را ادا کند.

در این مختصر، پس از عرضه کردن کلیاتی پیرامون نماز، به نقش و آثار این عبادت بزرگ در دوران جوانی انسان‌ها می‌پردازیم. امیدواریم که توفیق الهی رفیق راهمان باشد.

در ضمن برخورد لازم می‌دانم که از مساعدت فرماندهی محترم سپاه منطقه‌ی اردبیل، جناب سردار سرتیپ کرمی، که موجبات چاپ این اثر را فراهم آوردند، صمیمانه سپاس‌گزاری و تشکر کنم.

ابراهیم موسی‌زاده

تأبستان ۱۳۷۸. اردبیل